

*ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ ԱՂԱՎՆԻ
Հայաստանի ազգային գրադարան
Մատենագիտության և գրադարանագիտության բաժին*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐԸ (ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳ)

*(Հայաստանի Հանրապետությունում գործող գրադարանների
վիճակագրական հաշվետվությունների վերլուծության մասին)*

Ժամանակակից գրադարաններին մեծապես հետաքրքրում է այն հարցը, թե ընթերցողները ինչ են ուզում և ինչու են հատկապես դա ուզում: Այս խնդիրների արդյունավետ լուծման համար օգնող օղակ է հանդիսանում վիճակագրական հարցումների անցկացումը: Վիճակագրությունը հետազոտում է գրադարանային իրականության դրսևորումների քանակական կողմը՝ հավաքածուի համալրումը, սպասարկումը, տեղեկատու-մատենագիտական աշխատանքները, տեղեկատվության որոնումը և այլն, դրանց՝ տեղի ու ժամանակի առանձնահատկություններով պայմանավորված որակական բովանդակության հետ անխզելի կապի համադրությամբ:

Մեր գլխավոր նպատակն է՝ վիճակագրական հետազոտության մեջ ամբողջապես ընդգրկել Հայաստանի գրադարանային համակարգի խնդիրները և փորձել ստացված արդյունքների վերլուծության հիման վրա մշակել գրադարանների զարգացման ռազմավարությունը, վերափոխել շուկայում ունեցած դիրքերը և գրավել նոր մասնաբաժիններ:

2016 թվականի ընթացքում Հայաստանի ազգային գրադարանը իրականացրեց Հայաստանի համայնքային գրադարանների վիճակագրական հետազոտությունը (նախապես սահմանված ձևանմուշի հիման վրա): Աշխատանքի վերլուծությունն իրականացրել է Հայաստանի ազգային գրադարանի Մատենագիտության և գրադարանագիտության բաժինը:

Հետազոտության օբյեկտ են հանդիսացել՝ Արագածոտնի, Արարատի, Արմավիրի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի, Շիրակի, Սյունիքի, Վայոց ձորի, Տավուշի համայնքային գրադարանները (Լոռու մարզի կողմից ստացված տվյալները չէին համապատասխանում հիմնական սկզբունքին և առաջադրված պահանջին, այդ իսկ պատճառով էլ այդ մարզի մասին վիճակագրական տվյալներ ընդգրկված չեն):

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ

Տեղեկատվության հավաքագրման մեթոդը: Հայաստանի Հանրապետությունում գործող գրադարանների գործունեությունը բնութագրելիս հարցաթերթային հարցման մեթոդի միջոցով փորձել ենք պարզել Հայաստանի Հանրապետությունում գործող և փակված գրադարանների թիվը, գործող գրադարանների հավաքածուների վիճակը, տեխնիկական հագեցվածությունը, բյուջեն, աշխատակիցների քանակը և այլն: (հիմք է հանդիսացել նախապես սահմանված ձևանմուշը):

Հ/Հ	Մարզի անվանումը	Համայնքների ընդհանուր թիվը	Գործող գրադարանների թիվը	Չգործող գրադարանների թիվը	Համայնքներ, որոնց մասին տեղեկություններ չկան (ընդհանուր թիվը)
1.	Արագածոտն	114	69	35	10
2.	Արարատ	97	61	5	31
3.	Արմավիր	98	70	17	11
4.	Գեղարքունիք	91	32	11	48
5.	Կոտայք	67	58	3	6
6.	Շիրակ	119	79	37	3
7.	Սյունիք	110	83	7	20
8.	Վայոց ձոր	44	42	2	0
9.	Տավուշ	62	18	5	39
			512	122	168

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ

Նշենք նաև, որ Հայաստանի ազգային գրադարանի Մատենագիտության և գրադարանագիտության բաժինը ամեն տարի իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետության գրադարանների տարեկան վիճակագրական հաշվետվությունների վերլուծությունը:

Վերլուծական հետազոտության համար հիմք է հանդիսանում ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության պետական հաշվետվությունների 2015 թ. (Ձև N 6-գմ) ձևաչափը:

Արդյունքում ստացել ենք հետևյալ պատկերը

Հ/Հ	Մարզի անվանումը	Գործող գրադարանների թիվը
1.	Արագածոտն	71
2.	Արարատ	93
3.	Արմավիր	84
4.	Գեղարքունիք	86
5.	Լոռի	70
6.	Կոտայք	62
7.	Շիրակ	95
8.	Սյունիք	129
9.	Վայոց ձոր	44
10.	Տավուշ	65
	Ընդամենը	799

Ըստ ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության պետական հաշվետվությունների 2015 թվականի տրամադրած տվյալների, Հայաստանի Հանրապետությունում գործում է 799 գրադարան, որը գրեթե հավասար է համայնքների ընդհանուր թվին:

Այժմ զուգահեռ ներկայացնենք **գործող գրադարանների** վերաբերյալ ՀԱԳ-ի իրականացրած Հայաստանի մարզային և համայնքային գրադարանների վիճակագրական հետազոտությունը և Հայաստանի ազգային գրադարանում կողմից կազմվող Հայաստանի Հանրապետության գրադարանների տարեկան վիճակագրական հաշվետվությունների վերլուծությունը, որը կազմվում է ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության պետական հաշվետվությունների սահմանված ձևաչափի հիման վրա:

ՄԱՐԶԸ	ՀՀ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ	ՀՀ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱԳ-Ի ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԱՐԱԳԱԾՈՏՆ	71	69
ԱՐԱՐԱՏ	93	61
ԱՐՄԱՎԻՐ	84	70
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ	86	32
ԼՈՌԻ	70	0
ԿՈՏԱՅՔ	62	58
ՇԻՐԱԿ	95	79
ՍՅՈՒՆԻՔ	129	83
ՎԱՅՈՑ ՁՈՐ	44	42

ՀԱՂՈՐԴՈՒՄ

ՏԱՎՈՒՇ	65	18
--------	----	----

Երկու հետազոտությունների արդյունքները բավականին տարբեր են, ինչը հաստատում է, որ չենք կարող ամբողջական թիվ ունենալ գործող գրադարանների վերաբերյալ:

Կարծում ենք՝ գրադարանների վիճակագրական վերլուծությունները պետք է տեղափոխել նոր հարթակ՝ հնարավորություն ընձեռելով կատարելու ուսումնասիրություններ, ինչի արդյունքում կունենանք հստակ պատկեր, թե քանի գրադարան է գործում Հայաստանի Հանրապետությունում և ինչ խնդիրներ կան գործող գրադարաններում: